

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

ნელინდგული, 2018-2019

სპეციალური გამოცემა

მედიაცია ქართულ ნოტარიატში

ქართულ სამართლებრივ სივრცეში სანოტარო მედია-ციის ინსტიტუტი 2012 წლის 16 მარტის საკანონმდებლო ცვლილების შედეგად დამკვიდრდა, „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონს დაემატა 38¹ მუხლი – „სანოტარო მედიაცია“, ხოლო 2013 წლის 10 აგვისტოს გამოცემული საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით¹ „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციას დაემატა XI თავი, რომლითაც დადგინდა სანოტარო მედიაციის წარმოებასთან დაკავშირებული საკითხები. სანოტარო მედიაცია განისაზღვრა როგორც კერძოსამართლებრივი დავის გადაწყვეტის პროცესი, რომელშიც მხარეები ნებაყოფლობით სანყისებზე, ერთი ან მეტი მედიატორი ნოტარიუსის დახმარებით, აწარმოებენ მოლაპარაკებას სადავო საკითხების თაობაზე შეთანხმების მიღწევის მიზნით.² 2016 წლის 03 ივნისს მიღებულ იქნა საქართველოს კანონი „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მინის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის სპეციალური წესისა და საკადასტრო სრულყოფის შესახებ“. კანონით სანოტარო მედიაციამ მეტი აქტუალობა შეიძინა, ვინაიდან დადგინდა სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში არსებულ დავებში მედიატორის სავალდებულო ჩართულობა. სტატიაში განხილულია ქართულ სამართლებრივ სივრცეში არსებული სანოტარო მედიაციის თავისებუ-

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორი.

¹ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №42 ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №71 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 10.08.2013.

² საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №71 ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქცია, მუხლი 100, დამტკიცების თაობაზე“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 31.03.2010.

რებები, კერძოდ, მისი ნებაყოფლობითი და სავალდებულო სახეები, რომელთა შორის განმასხვავებელ ნიშანს პროცესის დაწყების ნების ავტონომია წარმოადგენს და განხორციელებულია მათი შედარებითსამართლებრივი ანალიზი. ასევე, მიმოხილულია სანოტარო მედიაციის პრინციპები, პროცესის თავისებურებანი, აღსრულების მექანიზმები და განვითარების პერსპექტივები საქართველოში.

საკვანძო სიტყვები: სანოტარო მედიაცია, სანოტარო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება, მორიგების აქტი.

1. შესავალი

საქართველოში არსებული მედიაციის სხვადასხვა სახეობებთან ერთ-ერთია სანოტარო მედიაცია. სანოტარო მედიაცია საქართველოში შედარებით ახლად დანერგილ მექანიზმს წარმოადგენს, თუმცა მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში უკვე აპრობირებულია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა. იმ ქვეყნებში, სადაც მოქმედებს ლათინური ნოტარიტი, ნოტარიუსის მიერ მედიატორის ფუნქციების შეთავსების ფართო შესაძლებლობაა, რადგან ამ პროფესიის წარმომადგენლებს სხვა სამართლის პროფესიებთან შედარებით მედიატორის როლის შესრულების ეფექტური/მაღალი პოტენციალი აქვთ. პრინციპები, როგორიცაა მიუკერძოებლობა, დამოუკიდებლობა, კონფიდენციალურობა დამახასიათებელია როგორც სანოტარო საქმიანობისთვის, ისე მედიაციისათვის.³

ვინაიდან სანოტარო მედიაცია 21-ე საუკუნის მეორე ათწლეულიდან დაინერგა ქართულ სამართლებრივ სისტემაში, აქტუალურია მის არსებობასა და განვითარებასთან დაკავშირებული ისეთი საკითხების მიმოხილვა, როგორიცაა: არის თუ არა ის მედიაციის დამოუკიდებელი სახე, კერძო მედიაციას

³ Fedorenko N.V., Denisenko S.V., Sukhovenko A.V., Dzyuba L.M., Comparative Legal Analysis of Mediation in Russia and the EU, European Research Studies, Vol. XX, Issue 1, 2017, 94.

ეკუთვნის თუ საჯაროს და ა.შ. ასევე, მნიშვნელოვანია სანოტარო მედიაციის ადგილი პრევენციული მართლმსაჯულების სისტემაში; მართლმსაჯულება ადამიანთა ინტერესთა კონფლიქტებს შორის ბალანსის აღდგენისა და მისი შენარჩუნების ხელოვნებაა, რომელიც მიიღწევა საჭირო სტანდარტებისა და ფასეულობების გამოყენებით, დაცვითა და გათვალისწინებით. ხოლო კითხვაზე, თუ ვინ ადგენს ამგვარ სტანდარტებს და ღირებულებებს, მეცნიერები ორი მიმართულებით ავითარებენ აზრს: კანონებზე დამყარებული მართლმსაჯულება – ფორმალური სამართალი და მხარეებზე დაფუძნებული სამართალი – კრეატიული მართლმსაჯულება.⁴ ამ შემთხვევაში სანოტარო მედიაცია წარმოადგენს კრეატიული და ფორმალური მართლმსაჯულების ნაზავს. მედიატორი-ნოტარიუსი ერთი მხრივ სახელმწიფოს მიერ ნოტარიუსად დანიშნული პირია, რომელსაც ეკისრება მოქალაქისათვის მიუკერძოებელი სამართლებრივი რჩევის/კონსულტირების ვალდებულება, რომელიც გულისხმობს ნოტარიუსის მიერ დავათა პრევენციისა და სოციალური ურთიერთობის აღდგენის უზრუნველყოფას.⁵ ლათინური ნოტარიატის ნოტარიუსები არიან იურისტები, რომელთა საქმიანობაც დაკავშირებულია უდავო კერძო სამოქალაქო სამართლებრივ საკითხებთან.⁶ მეორე მხრივ მედიატორი-ნოტარიუსი სერტიფიცირებული მედიატორია, რომელსაც მხარეთა შორის არსებული კერძო დავის მონესრიგებით მნიშვნელოვანი ნვლილის შეტანა შეუძლია სასამართლოს განტვირთვაში.

⁴ *Elnegahy Sh., Can Mediation Deliver Justice? Cardozo J. of Conflict Resolution, Vol. 18:759, 7, <http://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2017/05/CAC305_crop.pdf>.*

⁵ *Recommendations of The International Union of Notaries (UINL) for the National Chambers and Councils Regarding Notarial Advice and Duly Informed Consent, Recommendations Adopted by the General Meeting of Member Notariats of the International Union of Notaries (UINL) in Rio de Janeiro, on 3rd, October 2015, <www.UINL.org>.*

⁶ *გოგოლაძე მ., მარიამიძე გ., სანოტარო სამართალი, I წიგნი, I გამოცემა, თბ., 2016, 24.*

2. ისტორიული ექსკურსი

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის ინსტიტუტი საქართველოში უძველესი დროიდან არსებობს.⁷ ისტორიულად, მედიაცია ქართული ჩვეულებითი სამართლის და, ზოგადად, ქართული მენტალიტეტისათვის ორგანულად განუყრელი ინსტიტუტი და ჩვენი წინაპრებისათვის ცხოვრების წესი იყო. სასამართლოს უძველესი ფორმა – სამედიატორო სასამართლო საქართველოში გვაროვნული წყობილების პერიოდიდან მოქმედებდა. გვარებს შორის უთანხმოების მოსაგვარებლად მიმართავდნენ მედიატორებს. მედიატორების მეშვეობით სადავო საკითხების გადაწყვეტა ხდებოდა საქართველოს თითქმის ყველა რეგიონში. განსაკუთრებით საინტერესოა მთიანი რეგიონების სამედიატორო წეს-ჩვეულებები. ქართული სამართლებრივი კულტურის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოვლინებაა სვანური სამედიატორო სასამართლო⁸ ანუ „მორვალის“⁹ სასამართლო. იმისათვის, რომ „მორვალი“ აერჩიათ და საქმის განხილვა დაწყებულიყო, აუცილებელი იყო მხარეები დათანხმებოდნენ სამედიატორო სასამართლოს მეშვეობით შერიგებაზე. თუ რომელიმე მხარე წინააღმდეგი იყო, ეს სასამართლო არ შედგებოდა.

სამედიატორო სასამართლოს იცნობდა ხევსურეთიც და ერქვა „რჯული“. სამედიატორო სასამართლო საქართველოს მთის სხვა კუთხეებშიც მოქმედებდა განსხვავებული სახელწოდებებით. ფშავში მედიატორ-მოსამართლეებს იხსენებენ

⁷ *ტყემალაძე ს.*, მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, კვლევა გამოცემულია გამოცემულია ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ფინანსური მხარდაჭერით, თბ., 2016, 10, <https://www.undp.org/content/dam/georgia/docs/publications/DG/UNDP_GE_DG_mediation_geo.pdf>., [12.07.2019].

⁸ *წულუკიანი ა.*, სვანური ბჭე-მედიატორული სასამართლო, ქართული ჩვეულებითი სჯული, ჟურნ. „სახელმწიფო და სამართალი“, №9, თბ., 1990, 10.

⁹ *ონიანი ს.*, მედიაცია მრავალსაუკუნოვანი ქართული ტრადიცია, <<http://prevention.gov.ge/prevention.gov.ge/uploads/files/2015/20150831.pdf>>.

როგორც „თავკაცებს“, „კაცთ საკითხავენს“, „ნაცად კაცებს“, „კითხულ კაცებს“, „რჯულის კაცებს“, „სოფლის თავკაცებს“, „მებჭეებს“, „მერჯულეებს“, „ბჭეებს“, ასევე მედიატორებს. ისინი იყვნენ სამართლიანობით ცნობილი ხალხი, ხალხური სამართლის კარგი მცოდნენი, „ცოდვა-მადლით დაშინებულნი“. აჭარაში მედიაციას უწოდებდნენ: „ბერების მოყრას“, „წინაი-ხალხის შეყრას“, „წინაი კაცზე დაძახებას“ და ა.შ. აღმოსავლეთ საქართველოში არსებობდა ბჭე-მედიატორთა სასამართლო და – ბჭეთა, ანუ მედიატორთა ძირითადი ფუნქცია მხარეთა მორიგება იყო.¹⁰

საქართველოს ამ კუთხეებში ტრადიციული ადათობრივი სამართლის, მათ შორის, მედიაციის ელემენტები დღემდე ფართოდაა შემორჩენილი და ამ რეგიონის მაცხოვრებელთა ყოფაცხოვრება, საოჯახო-სამეზობლო ურთიერთობების კუთხით ხშირად სწორედ ამ ტრადიციული მედიაციის გზით რეგულირდება. საქართველოს მაღალმთიან რეგიონებში დღემდე არიან პირები – მედიატორები, რომლებიც დავას მედიაციის მეშვეობით აგვარებენ. მედიატორებად ირჩევენ ასაკოვან ბრძენ გამოცდილ პატივსაცემ პირებს. სამედიატორო სასამართლოს მთავარი ფუნქცია მხარეთა შერიგებაა. ნეიტრალური, მხარეების მიერ არჩეული მედიატორები ისეთ გადაწყვეტილებას იღებენ, რომელსაც ორივე მხარე სამართლიანად მიიჩნევს და რომელიც ორივე მხარეს დააკმაყოფილებს. აღსანიშნავია, რომ მედიატორის როლის ნოტარიუსისათვის შეთავსება სწორედ ამ შედეგების მიღწევისთვისაა მიზანშეწონილი. ნოტარიუსის ძირითად ფუნქციას სახელმწიფოს მიერ დადგენილ ფარგლებში პირებს შორის სამართლებრივი ურთიერთობებისა და იურიდი-

¹⁰ ტყემალაძე ს., მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, კვლევა გამოცემულია გამოცემულია ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ფინანსური მხარდაჭერით, თბ., 2016, 10, <https://www.undp.org/content/dam/georgia/docs/publications/DG/UNDP_GE_DG_mediation_geo.pdf>., [12.07.2019].

ული ფაქტების დადასტურება წარმოადგენს.¹¹ შესაბამისად, ლათინური ტიპის ნოტარიატის წარმომადგენელ ნოტარიუსსა და მედიატორს შორის არსებობს გარკვეული საერთო მახასიათებლები. საბჭოთა პერიოდში საქართველოში მოქმედი სანოტარო სისტემა წარმოადგენდა ლათინური ნოტარიატისაგან არსებითად განსხვავებულ საბჭოთა სანოტარო სისტემის შემადგენელ ნაწილს. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ დამოუკიდებელი საქართველო გადავიდა ლათინური ნოტარიატის პრინციპებზე. საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა ნოტარიუსთა საერთაშორისო კავშირის (UINL) წევრი 2007 წელს გახდა. ნოტარიუსთა საერთაშორისო კავშირი წარმოადგენს საერთაშორისო ორგანიზაციას, რომელიც დაფუძნებულია 1948 წლიდან და მასში გაერთიანებულია 88 ქვეყნის ლათინური ნოტარიატი.¹² მასში განწევრიანებას დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ქართული ნოტარიატის განვითარების და საერთაშორისო ურთიერთობის გაღრმავებისათვის. თუმცა, 2007 წლის საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად საქართველოში ნოტარიუსებს ჩამოერთვათ რიგი ექსკლუზიური უფლებებისა და ქართულ სამართლებრივ სივრცეში შემოტანილ იქნა საერთო სამართლის ელემენტები,¹³ რამაც მართალია გაადვილა უძრავ ქონებაზე ტრანზაქციები, მაგრამ გაზარდა რისკის შემცველი გარიგებები, რის შედეგადაც უთანასწორო მდგომარეობაში აღმოჩნდა ბევრი სამართლებრივად გაუცნობიერებელი მოქალაქე. შესაბამისად, დამდგარი შედეგებიდან გამომდინარე 2013-2014 წლებში განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების საფუძველზე, კვლავ სავალდებულო გახდა კერძო პირებს შორის ქონების უფლებრივად დატვირთვის გარიგებების

¹¹ საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009. მუხლი 1, [15.07.2019].

¹² ნოტარიუსთა საერთაშორისო კავშირის ოფიციალური ვებგვერდი: <<https://www.uinl.org/mission>>, [19.07.2019].

¹³ საქართველოს 2007 წლის 11 მაისის კანონი №4744 – სსმ I, №18, 22.05.2007 წ., მუხ.158, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, [15.07.2019].

სავალდებულო სანოტარო დამონმება.¹⁴ ასეთი ცვლილება განპირობებული იყო საფრთხიანი გარიგებების დადებისაგან მოქალაქეთა დაცვის აუცილებლობით. პირთა შორის ინტერესთა ბალანსის დაცვის აუცილებლობამ წარმოშვა ნოტარიუსებისათვის ექსკლუზიური უფლებების დაბრუნება და ასევე ნოტარიუსების მედიაციის პროცედურებში ჩართვა. დღეისათვის ქართული ნოტარიატი წარმოადგენს განვითარებაზე ორიენტირებულ ინსტიტუტს. მასში დანერგილი ელექტრონული მმართველობა, ერთიანი ელექტრონული სანოტარო რეესტრი, დისტანციური სანოტარო მოქმედებები მსოფლიოში ერთ-ერთ წამყვან ადგილს იკავებს.¹⁵ საქართველოში სანოტარო მედიაციას სერტიფიცირებული ნოტარიუსები ახორციელებენ¹⁶. მედიატორი ნოტარიუსების რეესტრი განთავსებულია საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ვებგვერდზე.¹⁷

3. სანოტარო მედიაციის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტების მიმოხილვა

სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტი დანერგილ იქნა 2012 წლის 16 მარტის კანონით, რომელიც ამოქმედდა 2012 წლის პირველი ივლისიდან. „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონში, მოხდა სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის განსაზღვრება.¹⁸ „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონს და-

¹⁴ საქართველოს კანონი სამოქალაქო კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ, №1864, საკანონმდებლო მაცნე, 25.12.2013.

¹⁵ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ოფიციალური ვებგვერდი, <<https://www.notary.ge/geo-4481-marika-gogoladzem-saertashoriso-konferenciashi-miigo-monacileoba>>, [15.07.2019].

¹⁶ მაგ. საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009, 381-ე (I) მუხლი.

¹⁷ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ოფიციალური ვებგვერდი, მედიატორი ნოტარიუსები, <https://www.notary.ge/geo-3718-sanotaro-biu-roebi-filter®ion_id=&full_name=¬ary_mediator=on>, [12.07.2019].

¹⁸ ცერცვაძე გ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 67.

ემატა საქართველოს 38¹-ე მუხლი, რომლის თანახმად, ნოტარიუსი შეიძლება იყოს მედიატორი მოდავე მხარეთა შორის: ა) საოჯახოსამართლებრივ დავებზე (გარდა შვილად აყვანისა, შვილად აყვანის ბათილად ცნობისა, მშობლის უფლების შეზღუდვისა და მშობლის უფლების ჩამორთმევისა); ბ) სამემკვიდრეო სამართლებრივ დავებზე; გ) სამეზობლო სამართლებრივ დავებზე; დ) ნებისმიერ სხვა დავაზე, თუ საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული არ არის ასეთ დავაზე მედიაციის განხორციელების სპეციალური წესი. აღნიშნული ნორმის საფუძველზე, იუსტიციის მინისტრის №42 ბრძანებით¹⁹ მედიაციის განხორციელების წესი განისაზღვრა და „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციას XI თავით – „სანოტარო მედიაცია“. თავდაპირველად სანოტარო მედიაცია განისაზღვრა როგორც კერძოსამართლებრივი დავის გადანყვეტის პროცესი, რომელშიც მხარეები ნებაყოფლობით სანყისებზე, ერთი ან მეტი მედიატორი ნოტარიუსის დახმარებით, აწარმოებენ მოლაპარაკებას სადავო საკითხების თაობაზე შეთანხმების მიღწევის მიზნით. შესაბამისად, მას სუფთა ნებაყოფლობით ხასითი აქვს. მედიაციის პროცესში დავის მხარეთა შეთანხმებით დასრულების შემთხვევაში, ნოტარიუსი ადგენს მორიგების აქტს, რომელიც დასტურდება სანოტარო წესით²⁰. აღნიშნული ცვლილება უდავოდ პროგრესული იყო, თუმცა მოსახლეობის მიერ მაღალი აქტივობა არ დაფიქსირებულა. სანოტარო პრაქტიკაში სულ 4 ნებაყოფლობითი სანოტარო მედიაცია შედგა²¹.

¹⁹ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №42 ბრძანება „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №71 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 10.08.2013.

²⁰ საქართველოს კანონი ნოტარიატის შესახებ, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009, 381-ე (I) მუხლი, [15.07.2019].

²¹ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის ოფიციალური ვებგვერდი, <<https://www.notary.ge/geo-4399-iusticiis-ministrma-carmatebuli-mediatori-notariusebi-daajildova>>, [12.07.2019].

2016 წლიდან სანოტარო მედიაციამ გაცილებით მეტი აქტიულობა შეიძინა. დაიწყო მინის რეგისტრაციის სახელმწიფო პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს ქვეყანაში არსებული დაურეგისტრირებელი მინის ნაკვეთების რეგისტრაციის პროცესის გამარტივებასა და წახალისებას. 2016 წლის 03 ივნისს მიღებულ იქნა კანონი „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მინის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის სპეციალური წესისა და საკადასტრო სრულყოფის შესახებ“. საქართველოს კანონის ფარგლებში განსაზღვრულ იქნა მედიატორი-ნოტარიუსის სავალდებულო ჩართულობა მინის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემურ და სპორადულ რეგისტრაციამდე, მხარეთა შორის დავის არსებობის შემთხვევაში.

ზემოაღნიშნული კანონის VI თავი კერძოსამართლებრივი დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებად ადგენს სანოტარო მედიაციას და განსაზღვრავს ნოტარიუსის მიერ მისი წარმართვის წესებს. აღნიშნული კანონის ამოქმედებასა და მასთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით საკანონმდებლო ცვლილებები განხორციელდა „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონში,²² „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციაში (№71, 31/03/2010)²³. ასევე, იუსტიციის მინისტრის მიერ 2016 წლის 1 აგვისტოს გამოცემულ იქნა №153 ბრძანება სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამონმების, შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ. ამ ბრძანებაში დეტალურად იქნა განერილი პროექტის ფარგლებში განსაზღვრული სავალდებულო სანოტარო მედიაციის წარმოების

²² საქართველოს 2016 წლის 3 ივნისის კანონი № 5158 „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე – ვებგვერდი, 17.06.2016წ. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, [15.07.2019].

²³ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2016 წლის 30 ივლისის ბრძანება №146 – ვებგვერდი, 31.07.2016 წ. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, [15.07.2019].

პროცედურა. აღსანიშნავია, რომ ხსენებული პროცედურა მხოლოდ პროექტის ფარგლებში მიმდინარე მინის ნაკვეთებთან დაკავშირებულ დავებს ეხება. იგი არ ენიშნა მდებარე ან შთანთქმავს თავდაპირველად დანერგილი ნებაყოფლობითი მედიაციის წესსა და პრინციპებს. ამასთან, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგადად „ლათინური ტიპის“ ნოტარიატი არ ითვალისწინებს საზღაურის გარეშე სანოტარო მოქმედების შესრულებას, პროექტის ფარგლებში მედიაციისას, მხარეები გათავისუფლებულნი არიან სანოტარო საზღაურისაგან.²⁴

4. სანოტარო მედიაციის პროცედურა პროექტის ფარგლებში

ინტერესს იმსახურებს პროექტის ფარგლებში მედიატორის არჩევის წესი: მხარეების წინასწარი თანხმობის არსებობისას, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო არჩევს მედიატორ ნოტარიუსს და აღნიშნულის შესახებ სარეგისტრაციო წარმოების მიმდინარეობის შესახებ გადანყვეტილებით აცნობებს დაინტერესებულ პირებს. ხოლო მხარეების წინასწარი თანხმობის არარსებობისას, სააგენტო იღებს სარეგისტრაციო წარმოების მიმდინარეობის შესახებ გადანყვეტილებას, რომლითაც დაინტერესებულ პირებს შესთავაზებს 3 სამუშაო დღის ვადაში მედიატორი ნოტარიუსების სიიდან შეარჩიონ მედიატორი ნოტარიუსი. მოდავე მხარეების მიერ მედიატორი ნოტარიუსი შეირჩევა სააგენტოში ერთობლივი განცხადების წარმოდგენით. თუ მოდავე მხარეები, ამ გადანყვეტილების მათთვის ოფიციალურად ჩაბარებიდან 3 სამუშაო დღის ვადაში არ შეარჩევენ მედიატორ ნოტარიუსს, მას ირჩევს სააგენტო. სააგენტო

²⁴ „სანოტარო მოქმედებათა შესრულებისათვის საზღაურისა და საქართველოს ნოტარიუსთა პალატისთვის დადგენილი საფასურის ოდენობების, მათი გადახდევინების წესისა და მომსახურების ვადების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის №507 დადგენილება, 29.12.2011, მე-3 მუხლის მე-6 პუნქტი, 39-ე მუხლის პირველი პუნქტი.

ტოს მიერ მედიატორი ნოტარიუსის არჩევის შესახებ მოდავე მხარეებს ეცნობებათ სარეგისტრაციო წარმოების მიმდინარეობის შესახებ გადანყვეტილებით. პროექტის ფარგლებში მედიაციის დანყების საფუძველია დავის მონაწილე ყველა მხარის თანხმობა მედიაციის განხორციელებაზე.²⁵ მედიაციის სხდომა იმართება მედიაციისათვის წინასწარ განსაზღვრულ, მხარეთა მიერ შეთანხმებულ ადგილას.²⁶

საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №153 ბრძანებით დეტალურადაა განსაზღვრული როგორც მხარეთა, ასევე მედიატორთა უფლებები, ასევე, მედიატორის აცილების საფუძველებიც. მხარეთა შორის მოლაპარაკების ხელშეწყობისა და საერთო ინტერესების გამოკვეთის მიზნით, მედიატორი მართავს მხარეებთან როგორც ინდივიდუალურ, ასევე ერთობლივ შეხვედრებს. შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში მხარეთა შორის ფორმდება მედიაციის შეთანხმება, რომელსაც ხელს აწერენ მხარეები და მედიატორი (მედიატორები), ხოლო ხელმოწერების ნამდვილობას ადასტურებს ნოტარიუსი. აღნიშნული შეთანხმება მინის ნაკვეთზე უფლების რეგისტრაციის საფუძველია.²⁷ მხარეთა შეუთანხმებლობის შემთხვევაში მედიატორი ადგენს ოქმს, რომელსაც ხელს აწერენ (ანერს) მხარეები ან/და

²⁵ იუსტიციის მინისტრის №153 ბრძანება „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამოწმების, შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“, 01.08.2016, მე-4 მუხლის მე-6 პუნქტი.

²⁶ იუსტიციის მინისტრის №153 ბრძანება „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამოწმების, შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“, 01.08.2016, მუხლი 17.

²⁷ იუსტიციის მინისტრის №153 ბრძანება „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამოწმების, შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“, 01.08.2016, მუხლი 18.

მედიატორი (მედიატორები), ხოლო ხელმოწერების ნამდვილობას ადასტურებს ნოტარიუსი.

აღსანიშნავია, რომ მედიატორი შესაძლებელია იყოს როგორც ერთი, ისე რამდენიმე პირი.²⁸ ეს იმას გულისხმობს, რომ პროექტის მიხედვით თანამედიაცია დასაშვებია. თანამედიაცია (co-mediation), რომელიც გუნდურ მედიაციადაც მოიხსენიება, მედიაციის კიდევ უფრო განვითარებულ ფორმადაა მიჩნეული და მას რიგი უპირატესობები გააჩნია.²⁹ თანამედიაცია განსაკუთრებით აქტუალურია ისეთი საკითხების განხილვისას, რომელიც მედიატორისაგან მოითხოვს ტექნიკურ ექსპერტიზას ან გენდერულ ბალანსს.³⁰ შესაბამისად, თანამედიაციის ელემენტების დანერგვა მედიაციის განვითარების კიდევ ერთ წინგადადგმულ ნაბიჯად შეგვიძლია მივიჩნიოთ.

„სამოქალაქო და კომერციულ საკითხებში შუამავლობის გარკვეულ ასპექტებზე“ ევროპარლამენტისა და საბჭოს N2008/52/EC დირექტივაში აღნიშნულია, რომ თავად მხარეები განსაზღვრავენ მედიაციის პროცესის ხანგრძლივობას, თუმცა იქვე ნათქვამია, რომ აუცილებელია ცალკეული ქვეყნის კანონმდებლობამ³¹ დააწესოს ერთგვარი ზღვარი მედიაციის პროცე-

²⁸ იუსტიციის მინისტრის №153 ბრძანება „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამონმების, შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“, 01.08.2016, მუხლი 17.

²⁹ *Love L.P., Stulberg J.P., Practice Guidelines for Co-Mediation: Making Certain that “Two Heads are Better than One”, 13 Mediation Q., 179, 1996, <<https://ssrn.com/abstract=2349751>>.*

³⁰ *Epstein J., Epstein S., Co-mediation, The Colorado Lawyer, 2006, Vol. 35, No. 6,23, <<https://crs-adr.com/wp-content/uploads/06JuneADRf.pdf>>, [16.07.2019].*

³¹ მაგ. საფრანგეთში მედიატორის მიერ საქმის განხილვა სამი თვე გრძელდება, თუმცა მედიატორის მოთხოვნით შესაძლებელია მისი კიდევ სამი თვით გაგრძელება. მედიატორს შეუძლია ნებისმიერ დროს შეწყვიტოს მედიაციის პროცესი, თუ შეუძლებელია მხარეთა მორიგება ან აღმოაჩენს, რომ საქმე ეხება კანონის დარღვევას (თაღლითობას/გაყალბებას). მედიატორის გადაწყვეტილება მედიაციის პროცესის შეწყვეტის შესახებ საბოლოოა და არ ექვემდებარება გასაჩივრებას.

სის ხანგრძლივობისა.³² დირექტივის მითითება გონივრული და მნიშვნელოვანია პროცესის ორგანიზების მიზნით, რადგან ვადების განუსაზღვრელობამ შესაძლოა პროცესის გაჭიანურება გამოიწვიოს. თუმცა მეორეს მხრივ, ხანმოკლე ვადების დადგენამ შესაძლოა ერთგვარად შეზღუდოს როგორც მედიატორი, ასევე მხარეები. სასამართლო მედიაციისათვის დადგენილია ვადა, რომელიც შეადგენს 45 დღეს, მაგრამ არანაკლებ 2 შეხვედრისა. აღნიშნული ვადა მხარეთა შეთანხმებით შეიძლება გაგრძელდეს იმავე ვადით.³³ სასამართლო მედიაციისათვის დადგენილი ვადა შეგვიძლია ადეკვატურად მივიჩნიოთ პროცესის მომზადებისა და გამართვისათვის. რაც შეეხება სანოტარო მედიაციის ვადას, „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქციით ნებაყოფლობითი მედიაციისათვის ის განსაზღვრული არ არის. ხოლო პროექტის ფარგლებში, მედიაცია სრულდება სანოტარო მედიაციისათვის მიმართვიდან/საქმეში მედიატორის (მედიატორების) ჩართვიდან არაუგვიანეს 3 კვირისა. ასევე, მხარეთა სურვილისა და მზადყოფნის შემთხვევაში, შესაძლებელია მედიაციის პროცესი ხელახლა წარმართოს იმავე ან სხვა ნოტარიუსთან. სასამართლო მედიაციასთან შედარებით პროექტის ფარგლებში სანოტარო მედიაციისათვის განსაზღვრული სამკვირიანი ვადა შესაძლოა მცირეა, მაგრამ ამ ვადის შემჭიდროვება შეიძლება გონივრულად იქნეს მიჩნეული პროექტის მიზნებიდან გამომდინარე.

გარდა პროცესის დეტალური აღწერილობისა, ბრძანებაში ასევე ჩადებულია პროცესის სწორად ჩატარების უზრუნველმყოფი ბერკეტები: ნოტარიუსი მედიატორის მიერ უფლებამოსილების შესაძლო დარღვევის შესახებ ინფორმაციას სააგენტო დაუყოვნებლივ აწვდის საქართველოს ნოტარიუსთა პალატასა და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს გენერალურ

³² Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0052>>, 21.05.2008.

³³ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, მუხლი 187⁴.

ინსპექციას.³⁴ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა დამდგარი შედეგის შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობებს სააგენტოს. იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატის მიერ მონოდებულ იქნა ინფორმაცია, რომლითაც დადასტურდა ნოტარიუსის მიერ უფლებამოსილების განხორციელების პროცესში დარღვევის გარემოება, სააგენტო ნოტარიუსს ამორიცხავს მედიატორთა სიიდან. აღსანიშნავია, რომ დღემდე არ დაფიქსირებულა ნოტარიუსის მიერ უფლებამოსილების შესაძლო დარღვევის ფაქტი. ქართველი ნოტარიუსები წარმატებით ახორციელებენ სანოტარო მედიაციის პროცესებს, რაც სანოტარო მედიაციის შემდგომი განვითარების გარანტს წარმოადგენს.

პროექტის ფარგლებში განხორციელებული კანონით გათვალისწინებული სანოტარო მედიაციის სტატისტიკა 2019 წლის 12 ივლისის მდგომარეობით შემდეგნაირია: მოთხოვნილი მედიაცია – 36065, მორიგების აქტის გარეშე დასრულებული მედიაცია – 34358, მორიგების აქტით დასრულებული წარმატებული მედიაცია – 1707;³⁵ ეს მონაცემი მეტყველებს იმაზე, რომ სასამართლო განიჭვირთა 1707 საქმით, ხოლო ამ რაოდენობის საქმეთა მინიმუმ ორმა მხარემ დაზოგა ადვოკატისა და სასამართლოს ხარჯები, ასევე დრო და ადამიანური რესურსი. თუმცა მორიგების აქტის გარეშე დასრულებული მედიაციების რაოდენობა მეტყველებს იმაზე, რომ საქართველოში ჯერ კიდევ არ არის მოსახლეობის ფსიქოლოგია და სამართლებრივი ცნობიერება მისული იქამდე, რომ ნებაყოფლობით გადანყვიტონ დავა მედიაციის საშუალებით.

³⁴ იუსტიციის მინისტრის №153 ბრძანება „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამონმების, შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ“, 01.08.2016, მუხლი 5.

³⁵ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ოფიციალური ვებგვერდი, <<https://napr.gov.ge/chart>>, [12.07.2019].

5. სანოტარო მედიაციის შედეგად მიღებული მორიგების აქტის აღსრულებადობა

განსხვავებით არბიტრაჟის გადაწყვეტილებისა, რომელსაც სავალდებულო იურიდიული ძალა აქვს და მისი გასაჩივრება მხოლოდ კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებშია დასაშვები, არის მოსაზრება, რომ მედიაციის დროს მიღებული შეთანხმება არ არის იურიდიულად სავალდებულო, თუ მხარეები არ შეთანხმდებიან აღნიშნულის შესახებ.³⁶ თუმცა, სანოტარო მედიაციის კუთხით „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების შესახებ“ ინსტრუქცია ერთ საინტერესო განსხვავებას გვთავაზობს. კერძოდ, ადგენს, რომ მედიაციის ფარგლებში შემდგარი მორიგების აქტით დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, კრედიტორის მოთხოვნით, ინსტრუქციის 72-ე მუხლით დადგენილი წესით, შეიძლება გაიცეს ნოტარიუსის სააღსრულებო ფურცელი, რომლის საფუძველზეც აღსრულება ხორციელდება „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.³⁷ აღნიშნული მიდგომა სავსებით შეესაბამება „სამოქალაქო და კომერციულ საკითხებში შუამავლობის გარკვეულ ასპექტებზე“ ევროპარლამენტისა და საბჭოს N2008/52/EC დირექტივას, რომელიც ითვალისწინებს შესაძლებლობას, სამედიაციო მორიგება გახდეს აღსრულებადი სასამართლოს ან სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ³⁸ ქვეყნის კანონმდებლობიდან გამომდინარე.³⁹ საქართველოს შემთხვევაში,

³⁶ ჯანულისი დ.ვ., მედიაცია vs არბიტრაჟი, თარგმანი: ბიძინაშვილი დ., <<http://tbappeal.blogspot.com/2012/06/vs.html>>.

³⁷ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №71 ბრძანებით დამტკიცებული „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ“ ინსტრუქცია, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 110-ე მუხლი.

³⁸ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008L00-52>>.

³⁹ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6(2).

მსგავსად არაერთი ევროპული ქვეყნისა,⁴⁰ ასეთ კომპეტენტურ ორგანოდ ნოტარიუსი გვევლინება.⁴¹

6. სანოტარო მედიაციის პრინციპები

არსებობს მოსაზრება, რომ ბუნდოვანია სანოტარო მედიაციის ადგილი სამართლებრივ სისტემაში. კერძოდ, არ ჩანს სანოტარო მედიაცია წარმოადგენს მედიაციის დამოუკიდებელ სახეს თუ ის კერძო მედიაციის ერთ-ერთი სახეა.⁴² ნოტარიუსის სტატუსი, თავისთავად, არ გულისხმობს მედიატორის სახით საქმიანობის განხორციელების შესაძლებლობას. ნოტარიუსის სამსახურებრივი საქმიანობის შინაარსი კანონმდებლობის მიერ დადგენილი ნორმებით განისაზღვრება. თუ მედიაცია განხილულ იქნება, როგორც ნოტარიუსის მიერ სამსახურებრივი უფლებამოსილების განხორციელების ფორმა, სანოტარო უფლებამოსილების ფორმები, აგრეთვე გავრცელდება ნოტარიუსების მიერ მედიაციის ჩატარების ნესზე. შესაბამისად, სანოტარო მედიაცია, რომელიც ამ ეტაპზე ჯერ კიდევ დანერგვისა და განვითარების სტადიაზეა, მისი სპეციფიკიდან გამომდინარე, საჯარო მედიაციის დამოუკიდებელ სახედ წარმოდგება. ვინაიდან ნოტარიუსი კვალიფიციური მიუკერძოებელი იურისტი,⁴³ რომელიც ახორციელებს სახელმწიფოს მიერ დელეგირებულ ფუნქციებს, სანოტარო მედიაცია ვერ მიეკუთვნება კერძო მედიაციის სახეს.

⁴⁰ *De Palo G., Trevor M.T., EU Mediation Law and Practice, Oxford University Press, 2012, 63(6.26), 137(11.31), 320 (24.20).*

⁴¹ *ბარნაბიშვილი გ., ნიკლაური ს., სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი საქართველოში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწდეული 2017“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 110.*

⁴² *ბარნაბიშვილი გ., ნიკლაური ს., სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი საქართველოში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწდეული“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 10.*

⁴³ *Statutes of the UINL Approved by the General Meeting on 2 October 2007 in Madrid and Amended on 2 October 2015 in Rio de Janeiro, Preamble, <<https://www.uinl.org/statutes>>.*

სანოტარო მედიაციის მიზანი სადავო საკითხების თაობაზე შეთანხმების მიღწევის ხელშეწყობაა. მედიაციისათვის მიმართვისას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მხარეთა მიერ დამოუკიდებლად გადანყვეტილების მიღების მზაობას და აღნიშნულზე პასუხისმგებლობის აღებას. ეს განასხვავებს მედიაციას სხვა ფორმალური პროცესებისგან. მედიაციის პროცესში ნეიტრალური მესამე პირი მონაწილეობს, როგორც შეთანხმების მიღწევის ხელშეწყობი და არა გადანყვეტილების მიმღები.⁴⁴ ეს იმას ნიშნავს, რომ მედიაციის ძირითადი სტილებიდან (ხელშეწყობი,⁴⁵ შეფასებითი, ტრანსფორმაციული, ნარატიული) სანოტარო მედიაციაში უპირატესობა ხელშეწყობ სტილს ენიჭება. მედიატორი, რომელიც ამ სტილს იყენებს, არის აბსოლუტურად ნეიტრალური – მას არ აქვს უფლება, გამოთქვას საკუთარი აზრი, მისცეს მხარეებს შეფასებითი რეკომენდაციები და რჩევები.⁴⁶ სანოტარო მედიაციის ფარგლებში მედიატორს უფლება აქვს მხოლოდ საერთო ინტერესების გამოკვეთის მიზნით, მხარეებს შესთავაზოს დავის გადანყვეტის რამდენიმე ვარიანტი (საუკეთესო, მისაღები და მიუღებელი) შემუშავება და განხილვა. იგი წარმართავს მხარეთა შორის მოლაპარაკების პროცესს, რათა მიღწეულ იქნას მედიაციის მიზანი – მხარეთა შეთანხმება, რაც თავის მხრივ, რეგისტრაციის საფუძველია.

საერთაშორისო პრაქტიკაში არსებობს მედიაციის მრავალი მოდელი, მაგრამ უცვლელია ძირითადი პრინციპები. აღნიშნულ პრინციპებს ეფუძნება სანოტარო მედიაცია – მხარეთა თანასწორუფლებიანობა, ნებაყოფლობითობა, დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა,⁴⁷ პროცესის კონფიდენციალურობა,⁴⁸ კეთილ-

⁴⁴ ჯანულისი დ.ვ., მედიაცია vs არბიტრაჟი, თარგმანი: ბიძინაშვილი დ., <<http://tbappeal.blogspot.com/2012/06/vs.html>>.

⁴⁵ *Beardsley K. C., Quinn D.M., Biswas B., Wilensfeld J.*, Mediation Style and Crisis Outcomes. *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 50, Iss. 1, 58-86, <<https://www.mediate.com/articles/MaffetoneC1.cfm>>, [18.07.2019].

⁴⁶ *ჯეირანაშვილი ხ.*, მედიაციის სტილები, <<http://mediationstyles.blogspot.com/>>.

⁴⁷ European Commission (2004) European Code of Conduct for Mediators, <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf>, [30/11/15].

⁴⁸ *Maffettone C.*, 110 Years of Mediation: Principles, Opportunities and Challenges, May 2016, <<https://www.mediate.com/articles/MaffetoneC1.cfm>>.

სინდისიერება და თანამშრომლობა.⁴⁹ აღნიშნული პრინციპები ასევე ახასიათებს ზოგადად სანოტარო საქმიანობასაც.^{50,51}

კონფიდენციალურობა მედიაციისათვის განმსაზღვრელი უპირატესი და ფუნდამენტური საფუძველია.⁵² სანოტარო მედიაციის პროცესი კონფიდენციალურია. დაუშვებელია მედიატორისაგან იმ გარემოებათა შესახებ ახსნა-განმარტების მიღება, რომლებიც მას მხარეებმა მედიაციის პროცესში გაანდეს გარდა იმ შემთხვევისა, როცა მხარეები თავად განაცხადებენ თანხმობას შესაბამისი ინფორმაციის გამჟღავნების შესახებ. მედიატორის გარდა კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულება მხარეებსაც ეკისრებათ. „კონფიდენციალურობა“ განიხილება ფაქტის გამჟღავნებაზე უარის თქმის პრივილეგიად და შექმნილია იმ ურთიერთობების „სინდისის შენარჩუნებისათვის“, რომლებიც ნდობაზეა დამყარებული და დაცვა სჭირდება.“⁵³ ერთობლივი, ინტეგრაციული (დამაკავშირებელი), პრობლემის გადაწყვეტაზე ორიენტირებული მედიაციის პროცესი მიმართულია არა პოზიციებისა და მოთხოვნების წარდგენისაკენ, არამედ მხარეთა მზაობისკენ გაამჟღავნონ მათი ინტერესები და საჭიროებები.⁵⁴ აღსანიშნავია, რომ კონფიდენციალურობის პრინციპი სანოტარო საქმიანობის ამოსავალ წერ-

⁴⁹ *Surma L., Principles of Mediation as the Basis of this Process*, DOI: 10.19192/wsfp.sj1.2018.6, 38, <http://www.wsfp.edu.pl/docs/biezacynumer/ZN1_2018/L_Surma.pdf>.

⁵⁰ *Fundamental principles of the Latin Type Notarial System*, <https://www.uinl.org/en_GB/principio-fundamentales>, [19.07.2019].

⁵¹ საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009, მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტი.

⁵² *ჩიტაშვილი ნ.*, მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 34.

⁵³ *ცერცვაძე გ.*, მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 25.

⁵⁴ *ბერაძე ს.*, კონფიდენციალურობის დაცვის სპეციფიკა მედიაციის პროცესში, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდუელი“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 20.

ტილს წარმოადგენს. ნოტარიუსი ვალდებულია საიდუმლოდ შეინახოს ცნობები, რომლებიც მისთვის ცნობილი გახდა სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით (საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლის მე-4 ნაწილის გათვალისწინებით). ეს ვალდებულება ძალაშია ნოტარიუსის თანამდებობიდან გათავისუფლების შემდეგაც.⁵⁵ საყურადღებოა, რომ სასამართლო მედიაციისაგან განსხვავებით სანოტარო მედიაცია არ ითვალისწინებს მორიგების აქტის სასამართლოს მიერ დამტკიცებას, რაც კიდევ უფრო მეტად ამყარებს მის კონფიდენციალურობას.

სანოტარო მედიაციაში ნებაყოფლობითობის პრინციპის თაობაზე შეიძლება ითქვას, რომ სანოტარო მოქმედებათა შესრულების შესახებ ინსტრუქციის მე-100 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, სანოტარო მედიაციის პროცესი ხორციელდება მხარეთა ნებაყოფლობითობის საწყისებზე ან „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მინის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის სპეციალური წესისა და საკადასტრო მონაცემების სრულყოფის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში ადმინისტრაციული ორგანო სავალდებულო წესით მიმართავს სანოტარო მედიაციას, თუმცა იქვე დადგენილია, რომ მედიაცია შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ ყველა მხარის თანხმობით. რამასთან, მედიაციის პროცესის მიმდინარეობისას მხარეებს აქვთ უფლება, უარი თქვან მოლაპარაკებაზე, პროცესის ნებისმიერ ეტაპზე.⁵⁶ ეს იმას ნიშნავს, რომ სანოტარო მედიაციის წარმოების პროცესში ნებაყოფლობითობის პრინციპი აბსოლუტურად დაცულია.

თანამშრომლობის პრინციპს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პროექტის ფარგლებში, ვინაიდან პროცესში მხარეების გარდა ჩართულია სანოტარო და ადმინისტრაციული

⁵⁵ საქართველოს კანონი ნოტარიატის შესახებ, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009, მე-8 მუხლი.

⁵⁶ ჯანულისი დ.ვ., მედიაცია vs არბიტრაჟი, თარგმანი: ბიძინაშვილი დ., <<http://tbappeal.blogspot.com/2012/06/vs.html>>.

ორგანო. ადმინისტრაციული ორგანოებისა და მხარეთა თანამშრომლობის შედეგად პროექტი წარმატებით ხორციელდება: 2019 წლის 5 თებერვლამდე გამარტივებული პროცედურებით მიწის რეგისტრაციის მოთხოვნით 685 892 განაცხადი წარმატებით დარეგისტრირდა, ჯამურად კი, რეფორმის ფარგლებში რეგისტრირებული მიწის ნაკვეთების ფართობმა 301,976.1 ჰექტარი შეადგინა. ამ პერიოდში პერიოდში უფასო სერვისების მიღების გზით მოქალაქეებმა 33 766 714 ლარი დაზოგეს.¹

კეთილსინდისიერების პრინციპის გამოხატულებას წარმოადგენს მხარეთა ვალდებულება არ გააჭიანურონ პროცესი, არ მოახდინონ ზენოლა მეორე მხარეზე, ასევე, მხარეთა მიერ დავის გადაწყვეტის გულწრფელ განზრახვაში.⁵⁷

რაც შეეხება დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპს, სანოტარო მედიაციის პროცესში მისი დაცვის გარანტიას კანონმდებლობა ქმნის, რომელიც ადგენს, რომ სანოტარო მოქმედების შესრულებისას ნოტარიუსი დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელია.⁵⁸ აღნიშნული გამყარებულია ნოტარიუსთა საერთაშორისო კავშირის რეკომენდაციებითაც.⁵⁹

7. დასკვნა

მხარეებისათვის სანოტარო მედიაციის უპირატესობა იმაში ვლინდება, რომ იგი წარმოადგენს დავის დანახარჯების გარეშე მოგვარების საშუალებას, ვინაიდან მხარეებს არ უწევთ სასამართლოში საქმის განხილვისათვის საჭირო სახელმწიფო ბაჟის და სხვა სასამართლოს გარეშე ხარჯების დაფარვა. ასე-

⁵⁷ Pollack P., Good Faith and How to Use it in Mediation! By Sydney. Published on August 30, 2018, <<https://www.fairclaims.com/blog/good-faith-and-how-to-use-it-in-mediation/>>, [19.07.2019].

⁵⁸ საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009, მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტი.

⁵⁹ ნოტარიუსთა საერთაშორისო კავშირის (UINL) რეკომენდაციები ეროვნული პალატებისთვის და/ან საბჭოებისთვის, ნოტარიუსთა საერთაშორისო 28-ე კონგრესი, პარიზი, საფრანგეთი, 22.10.2016.

ვე, აღნიშნული პროცედურა მხარეებისთვის ზოგავს სასამართლოს მიერ საქმის განხილვისათვის კანონით გათვალისწინებულ დროს. გარდა ამისა, სანოტარო მედიაცია მნიშვნელოვანია მართლმსაჯულების ეფექტიანად განხორციელების მიზნის ხელშესაწყობად, რამეთუ უზრუნველყოფს სასამართლოების განტვირთვას. სანოტარო მედიაციის პროცესი, რომელიც ნოტარიუსის მიერაა ხელშეწყობილი და მისი მონაწილეობით მიმდინარეობს, სანდო, მარტივი და ხელმისაწვდომია სამოქალაქო ურთიერთობებში წარმოშობილი დავის გადაწყვეტისას.⁶⁰ მედიატორი-ნოტარიუსი წარმოადგენს პირს, რომელიც ერთი მხრივ სახელმწიფოს მიერ ნოტარიუსადაა დანიშნული, ხოლო მეორე მხრივ სერტიფიცირებულია როგორც მედიატორი. შესაბამისად, მედიატორი-ნოტარიუსი თავისი სანოტარო ფუნქციიდან გამომდინარე არ არის უფლებამოსილი გააფორმოს კანონსაწინააღმდეგო მორიგების აქტი. ნოტარიუსი ალჭურვილია ყველა იმ უფლებამოსილებით, რაც მნიშვნელოვანია მხარეთა მორიგებისათვის. იგი გარკვეულია იმ საკანონმდებლო აქტებში, რომელთა დაცვის გარეშეც მედიაციის პროცესის შედეგად მიღწეული შეთანხმება სანოტარო მედიაციის მიზანს დაშორდება.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 14.11.1997.
2. საქართველოს კანონი ნოტარიატის შესახებ, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 04.12.2009.
3. „სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მინის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის სპეციალური წესისა და საკადასტრო მონაცემების სრულყოფის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

⁶⁰ ცერცვაძე გ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 69.

4. „სანოტარო მოქმედებათა შესრულების წესის შესახებ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 31 მარტის №71 ბრძანება.
5. ნოტარიუსთა საერთაშორისო კავშირის (UINL) რეკომენდაციები ეროვნული პალატებისთვის და/ან საბჭოებისთვის, ნოტარიუსთა საერთაშორისო 28-ე კონგრესი, პარიზი, საფრანგეთი, 22.10.2016, <www.notary.ge>.
6. სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში უფლებათა სისტემური და სპორადული რეგისტრაციის, საკადასტრო აღწერის შედეგების საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის, მათი გადამონმებისა და შესაბამისი ცვლილებების შეტანისა და მედიატორის შერჩევის წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2016 წლის 1 აგვისტოს №153 ბრძანება.
7. ევროპარლამენტისა და საბჭოს დირექტივა 2008/52/EC სამოქალაქო და კომერციულ საკითხებში შუამავლობის გარკვეულ ასპექტებზე, 21.05.2008.
8. ბარნაბიშვილი გ., ნიკლაური ს., სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი საქართველოში, თსუ, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდეული“, 2017, 110.
9. ბერაძე ს., კონფიდენციალურობის დაცვის სპეციფიკა მედიაციის პროცესში, თსუ, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდეული“, 2017, 20.
10. ვაშაკიძე მ., თარხნიშვილი ქ., ჯობაძე ნ., ემოციური ინტელექტის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, თსუ, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – ნელინდეული“, 2017, 36.
11. ონიანი ს., მედიაცია – მრავალსაუკუნოვანი ქართული ტრადიცია, <<http://prevention.gov.ge/prevention.gov.ge/uploads/files/2015/20150-831.pdf>>.
12. ტყემალაძე ს., მედიაცია საქართველოში ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, თბ., 2016, 10.
13. ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 34.

14. *ცერცვაძე გ.*, მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 25, 67.
15. *წულუკიანი ა.*, სვანური ბჭე-მედიატორული სასამართლო, ქართული ჩვეულებითი სჯული, ჟურნ. „სახელმწიფო და სამართალი“, № 9, თბ., 1990, 10.
16. *ჯანულისი დ.ვ.*, მედიაცია vs არბიტრაჟი, თარგმანი: *ბიძინაშვილი დ.*, <<http://tbappeal.blogspot.com/2012/06/vs.html>>.
17. *ჯეირანაშვილი ხ.*, მედიაციის სტილები, თბ., 2017, <<http://mediation-styles.blogspot.com/>>.
18. *Beardsley K. C., Quinn D.M., Biswas B., Wilenfeld J.*, Mediation Style and Crisis Outcomes. *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 50, Iss. 1, 58-86, <<https://www.mediate.com/articles/MaffetoneC1.cfm>>, [18.07.2019].
19. *გოგოლაძე მ., მარიამიძე გ.*, სანოტარო სამართალი, წიგნი 1, გამოცემა, თბ., 2016.
20. *De Palo G., Trevor M.T.*, *EU Mediation Law and Practice*, Oxford University Press, 2012, 63(6.26), 137(11.31), 320(24.20).
21. *Elnegahy Sh.*, Can Mediation Deliver Justice? *Cardozo J. of Conflict Resolution*, [Vol. 18:759, 7, <http://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2017/05/CAC305_crop.pdf>].
22. *Epstein J., Epstein S.*, Co-mediation, *The Colorado Lawyer* / June 2006 / Vol. 35, No. 6 / 23, <<https://crs-adr.com/wp-content/uploads/06JuneAD-Rf.pdf>>, [16.07.2019].
23. Recommendations of The International Union of Notaries (UINL) for the National Chambers and councils Regarding Notarial Advice and Duly informed Consent.
24. Recommendations adopted by the General Meeting of Member Notariats of the International Union of Notaries (UINL) in Rio de Janeiro, on 3rd October 2015, <www.notary.ge>.
25. Statutes of the UINL approved by the General Meeting on 2 October 2007 in Madrid and amended on 2 October 2015 in Rio de Janeiro, preamble, <<https://www.uinl.org/statutes>>.
26. Fundamental principles of the Latin Type Notarial System, <https://www.uinl.org/en_GB/principio-fundamentales>, 19.07.2019.
27. European Commission (2004) European Code of Conduct for Mediators, <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf>, [30/11/15].

28. *Love L.P., Stulberg J.P.*, Practice Guidelines for Co-Mediation: Making Certain that “Two Heads are Better than One“ (Spring 1996). 13 *Mediation Q.* 179 (Spring 1996), <<https://ssrn.com/abstract=2349751>>.
29. *Maffettone C.*, 110 Years of Mediation: Principles, Opportunities and Challenges, May 2016, <<https://www.mediate.com/articles/MaffetoneC1.cfm>>.
30. *Pollack P.*, Good Faith and how to use it in Mediation! By Sydney, Published on August 30, 2018, <<https://www.fairclaims.com/blog/good-faith-and-how-to-use-it-in-mediation/>>, [19.07.2019].
31. *Fedorenko N.V., Denisenko S.V., Sukhovenko A.V., Dzyuba L.M.*, Comparative Legal Analysis of Mediation in Russia and the EU, *European Research Studies* Volume XX, Issue 1, 2017, 94.
32. *Shapira O. A.*, Theory of Sharing Decision-Making in Mediation, 1/31/-2014, 3, <www.academia.edu>.
33. *Surma L.*, Principles of Mediation as the Basis of this Process, DOI: 10.-19192/wsfip.sj1.2018.6, 38 <http://www.wsfip.edu.pl/docs/biezacynumer/-ZN1_2018/L_Surma.pdf>.